

Jaarverslag 2023

Fractie Provinciale Staten Fryslân
Partij voor de Dieren

Colofon

Redactie

Menno Brouwer
Frederique Kosse
Lyde Bander

© 2024 Friese Statenfractie Partij voor de Dieren

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de Friese Statenfractie Partij voor de Dieren.

Publicatiedatum: 11 januari 2024

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Fryslân

Inhoud

Voorwoord	4
Wie we zijn	6
Wat we doen	8
Verkiezingen	10
Onze inzet voor dieren	12
Onze inzet voor groene landbouw	14
Onze inzet voor water	16
Werkbezoeken in woord en beeld	18
Contact en informatie	40
Bijlage 1: Persberichten	42
Bijlage 2: Inbreng, vragen, moties en amendementen	44

Voorwoord

Het politieke jaar 2023 was een echt verkiezingsjaar met twee grote verkiezingsmomenten. In maart waren er de Provinciale Statenverkiezingen en in november waren de vervroegde Tweede Kamer verkiezingen vanwege de val van het Kabinet Rutte IV.

Opzienbarend bij de Provinciale verkiezingen was de grote verkiezingswinst van de BoerBurgerBeweging. In vrijwel alle provincies kwam deze partij als grootste naar voren, zo ook in Fryslân. Onze partij heeft de bestaande zetel kunnen behouden. Door het BBB effect zat een tweede zetel er, ondanks 1800 meer PvdD-stemmers, helaas niet in. In lijn met de verkiezingsuitslag is er een Friese coalitie gevormd van BBB, CDA, FNP en ChristenUnie.

In november volgden de Tweede Kamerverkiezingen waarbij de kiezer afgerekend heeft met vier kabinetten Rutte, maar helaas wel middels een forse ruk naar rechts. Slecht nieuws dus voor klimaat, natuur en milieu. De opwarming van de aarde gaat sneller dan verwacht, de natuur holt in schrikbarend tempo achteruit, veel mensen in Nederland kunnen geen woning vinden of leven in armoede.

De nieuwe politieke meerderheid gaat de huidige problemen niet oplossen. Integendeel: de problemen zullen nog veel groter worden wanneer bijvoorbeeld rechterlijke uitspraken niet worden gerespecteerd (zoals de stikstofuitspraak in 2019), bindende (inter)nationale afspraken en wetten niet worden nageleefd (zoals het Klimaatakkoord van Parijs, de Kaderrichtlijn Water, de Wet Dieren en de Wet Natuurbescherming). Waar Nederland primair op zou moeten koersen is het in samenhang oplossen van de klimaat- en natuurcrisis en de daarbij behorende onvermijdelijke forse krimp van het aantal dieren in de veehouderij.

Ook de sociaal-economische problemen, waar veel mensen mee kampen, moeten worden opgelost, zoals het gebrek aan woningen, een te laag inkomen voor velen en de zorg en het openbaar vervoer die voor veel mensen ontoegankelijk en onbetaalbaar blijken. Ook zou de bestrijding van racisme en discriminatie veel meer prioriteit moeten hebben, zowel op nationaal als provinciaal niveau.

Volgende werk aan de winkel dus om het echte PvdD-geluid waar het maar kan naar voren te brengen. Onze Statenfractie is sterk gemotiveerd de grote belangen van klimaat, natuur en milieu zo sterk mogelijk naar voren te brengen. Kort samengevat: **Het moet groener, diervriendelijker en socialer.**

Menno Brouwer

Wie we zijn

A photograph of a rocky coastline with a white text box in the upper left corner. The rocks are dark and jagged, with some green moss or lichen. The sky is a pale, hazy blue. The text 'Wie we zijn' is written in a bold, black, sans-serif font within the white box.

Menno Brouwer
Statenlid

Frederique Kosse
Commissielid

Lyde Bander
Fractiemedewerker

Daniëlle Hutter
Communicatieondersteuner

Ester Hermans-deBoer
Fractieondersteuner

Wat we doen

De Partij voor de Dieren is sinds 2015 vertegenwoordigd in Provinciale Staten Fryslân. Onze fractie zet zich in voor een leefbaar Fryslân voor al haar bewoners.

Wij doen dit door in vergaderingen onderwerpen aan de orde te stellen, moties en amendementen in te dienen en daarbij samen te werken met andere partijen. Om te weten wat er speelt in Fryslân, gaan we op werkbezoek, naar expertmeetings en symposia. Af en toe zijn we in Brussel en Den Haag te vinden. Ook worden we benaderd door organisaties en inwoners van Fryslân over onderwerpen als bescherming van dieren, natuurbehoud, de jacht en circulaire economie.

De fractie heeft contact en overlegt waar nodig met de Tweede Kamerfractie van de Partij voor de Dieren, de Europese fractie en met Statenfracties uit andere provincies, bijvoorbeeld met Groningen of Limburg. Als het kan trekken we samen op. De vergaderingen van Provinciale Staten Fryslân en de commissievergaderingen zijn live te volgen én naderhand te bekijken via: <https://fryslan.notubiz.nl/dashboard>. Hier zijn ook de agenda's en stukken van de vergaderingen te vinden.

Verkiezingen

In maart 2023 waren de verkiezingen voor Provinciale Staten. Het resultaat is bekend: Menno Brouwer is Statenlid en Frederique Kosse is commissielid voor Partij voor de Dieren.

Omdat nu pas verslag doen van onze activiteiten tijdens de campagne wel heel erg mosterd na de maaltijd zou zijn, hebben wij hierover al bericht in het Jaarverslag Statenfractie Partij voor de Dieren 2022-2023. Dit jaarverslag kun je downloaden via:

[Jaarverslag Statenfractie Partij voor de Dieren Fryslân 2022-2023](#)

Onze inzet voor dieren

De Statenfractie heeft zich afgelopen jaar ingezet voor:

- stoppen van afschot van katten
- ondersteuning en professionalisering van wildopvang
- tegenaan nieuwe bedrijven intensieve veehouderij
- tegengaan hittestress landbouwdieren
- opnemen van dierenwelzijn in het Fries Programma Landelijk Gebied
- aandacht voor dierenwelzijn in nieuw beleid
- bevorderen samenleven met de wolf

Voor onze inbreng, vragen, moties en amendementen zie: bijlage 1.

De Statenfractie onderhoudt nauwe contacten met de Dierenbescherming, Animal Rights en Fauna4Life. In 2023 zijn we begonnen om samen met Dierenbescherming, SP en GrienLinks een werkbezoek voor politici, fractiemedewerkers en stakeholders te organiseren. Het werkbezoek staat gepland in voorjaar 2024.

Gelukkig attenderen ook steeds meer inwoners (en partijleden) ons op misstanden met dieren. Zoals inwoners van Oranjewoud, Mildam en omgeving die zich zorgen maken over berichten over afschot van damherten. We blijven met elkaar in gesprek en als het nodig blijkt, ondernemen we gezamenlijk actie.

Het voortdurend hameren op dierenwelzijn – of het nu gaat om onderwerpen als woningbouw, landbouw, klimaatverandering of energietransitie – blijft een belangrijk punt van aandacht. Wij zijn binnen de Staten, met GrienLinks, de enigen die hier structureel aandacht aan geven. In 2024 zal helaas ook de jacht weer op de politieke agenda staan en dan met name wijzigingen in het ganzenbeleid en negatieve aandacht en onjuiste informatie rond de wolf. Wij zullen hittestress weer agenderen. Genoeg te doen dus.

Onze inzet voor groene landbouw

De Statenfractie heeft zich afgelopen jaar ingezet voor:

- aanpak stikstofprobleem
- landbouwgif bollenteelt
- mestvergisters
- Fries Programma Landelijk Gebied
- duurzaamheid landbouwbeleid
- innovatiebudgetten landbouw
- pachtbeleid

Voor onze inbreng, vragen, moties en amendementen zie: bijlage 1.

Al tijdens de coalitieonderhandelingen hebben we ingezet op het bevorderen van biologische landbouw en landbouw die voldoet aan biologische standaarden. In het najaar van 2024 dienen wij een initiatiefvoorstel groene landbouw in Fryslân in: een voorstel om middelen voor de transitie van landbouw te koppelen aan een integrale set kritische prestatie-indicatoren (KPI's).

In het kader van dit initiatiefvoorstel organiseren we een inventarisatiebijeenkomst groene landbouw en voedseltransitie (samen met SP, GrienLinks, PvdA), een expertmeeting groene landbouw, een expertmeeting Europese landbouwsubsidies, en een Steatemerke. Daarnaast leggen we veel werkbezoeken af: we bezoeken groene boeren, maar ook onderzoeken we alternatieve groene manieren van productie, distributie en consumptie van landbouwproducten.

Bij de behandeling van het concept Fries Programma Landelijk Gebied hebben we de kunstmatige scheiding tussen natuur en landbouw benadrukt; in onze ogen is dit de oorzaak van problemen waar wij nu mee te maken hebben en nog zullen krijgen. Door de val van kabinet Rutte IV is de landbouwtransitie helaas stil komen te liggen. Dit maakt meteen duidelijk waarom de Partij voor de Dieren meer dan ooit nodig is. Wij willen immers een dierwaardige landbouw waarbinnen ecologische systemen, duurzaamheid en gezondheid centraal staan.

Onze inzet voor water

De Statenfractie heeft zich afgelopen jaar ingezet voor:

- waterkwaliteit en tegengaan verdroging
- realisatie doelen Kaderrichtlijn Water
- waterkwaliteit in relatie tot derogatie

Voor onze inbreng, vragen, moties en amendementen zie: bijlage 1.

Nederland en dus ook Fryslân riskeren een watercrisis in 2027. In 2027 moet het oppervlaktewater namelijk in goede ecologisch conditie zijn, maar waarschijnlijk gaan we dit doel niet halen. De kwaliteit van ons water loopt zo sterk achter op de door Nederland zelf bepleite Europese normen, dat de Europese Unie Nederland in gebreke kan stellen – met boete en dwangsommen tot gevolg – en daarnaast kunnen organisaties naar de rechter stappen om daar bezwaar te maken. Vanwege de slechte waterkwaliteit in onder meer de Waddenzee heeft Mobilisation for the Environment inmiddels een verzoek tot handhaving verstuurd aan Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.

Het dossier ‘water’ krijgt terecht aandacht van de Statenfractie en dit zal de komende jaren zo blijven, want voor mens, dier en natuur is voldoende en schoon water essentieel. Vooral bij de integrale aanpak van de doelen in het Fries Programma Landelijk Gebied en de landbouwtransitie valt winst te behalen. Het zijn immers de onbelaste, diffuse lozingen vanuit de industriële landbouw die sterk bijdragen aan de slechte waterkwaliteit in Fryslân. Daarnaast zullen we aandacht blijven besteden aan het vergunningenbeleid voor lozingen in onder meer UNESCO Werelderfgoed en Natura 2000-gebied de Waddenzee.

**Werkbezoeken
in woord & beeld**

Landbouwontbijt LTO-Noord

9 mei

Onze Statenfractie schoof aan bij het landbouwontbijt van LTO-Noord. Menno Brouwer onderstreept het belang van: biologische landbouw en onmiddellijk beginnen met de landbouwtransitie.

Fryslân van boven

11 mei

We waren bij 3 speedcolleges van Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek en Landschapsbeheer Friesland. Korte samenvatting: 1) Fries landschap vroeger: véél meer greppelland, natuur, planten- en vogelsoorten; 2) Fries landschap nu: achteruitgang natuur plus verdozing en verrommeling.

De Statenfractie wil grip op landschap en natuur: extensieve landbouw, herinrichting industrieterreinen en nieuwbouw zo veel mogelijk binnen bestaande kernen.

Biologische landbouw in de regio

12 mei

Landbouwakkoord, lokale voedselproductie & distributie, Groenboerenplan. Dit alles kwam aan bod tijdens ons gesprek met Martien Lankester (Avalon, Hof van Edens) en Bregje Hamelynck (Community Supported Agriculture, Boerenraad).

De Statenfractie wil een voorkeurspositie voor omschakelaars, zij-instromers en uitbreiders van biologische landbouw, een omschakelfonds om boeren te steunen bij de overstap, steun voor een grotere afzetmarkt voor biologische producten (korte ketens) en een duidelijk 'nee' tegen het extern salderen tussen NH₃ en NO_x.

Weidevogelparadijs de Hounspolder

16 mei

Wij waren met Werkgroep Leeuwarden op excursie in de Hounspolder, een paradijs voor weidevogels bij Leeuwarden. Verrekijker mee en genieten. Voor weidevogels willen wij: ruimte, optimaal waterpeil, biologische landbouw.

Werkbezoek Idzegea

17 mei

‘We kunnen een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt.’ Met dit citaat van Albert Einstein sloeg een lid van de klankbordgroep Landbouw Idzegea de spijker op de kop. Voor de landbouw betekent dit stoppen met kunstmest, pesticiden en krachtvoer. Boeren die dit doen – of willen gaan doen – verdienen steun.

Afsluitdijk en vismigratie

24 mei

Wij waren op de Afsluitdijk waar een Vismigratierivier wordt aangelegd. Waddenzee en IJsselmeer worden weer met elkaar verbonden; vanaf 2025 kunnen trekvisseren weer ongestoord op reis. Hopelijk gaat de vispopulatie zich herstellen en kunnen ook dieren die vissen eten hiervan profiteren.

Gendercafé Leeuwarden

10 juni

Op bezoek in het Gendercafé in Leeuwarden: een laagdrempelige ontmoetingsplaats voor transgenders, non-binaire personen en iedereen die geïnteresseerd is. Een mooi initiatief en laat één ding duidelijk zijn: vrijheid voor mensen die niet in het biologische hokje man-vrouw passen, hoeft niet ten koste te gaan van mensen die zich hier wél goed bij voelen. In een hokje? Prima, maar alleen vrijwillig!

Faunabijeenkomst dierenbescherming

16 juni

Bij de Dierenbescherming in Markelo zagen we wat mogelijk is om wildaanrijdingen te voorkomen: vergroot en verbindt natuurgebieden, bouw faunapassages en plaats wilddetectiesystemen. En mensen moeten hun (rij)gedrag natuurlijk aanpassen aan de dieren .

Workumerwaard

20 juni

Op uitnodiging van de Friese Groene Organisatie waren wij in de Workumerwaard; een uniek natuurgebied bij het IJsselmeer. De Workumerwaard is illustratief voor wat er allemaal al bereikt is – veel – én voor wat er nog nodig is om natuur te herstellen en landschap te behouden: vergroten en verbinden van gebieden.

Meten = Weten

20 juni

Menno Brouwer was bij de ledenvergadering van Meten = Weten; de vereniging zet zich in voor een gezonde leefomgeving zonder pesticiden. Er was een presentatie van inwoners van het buurtschap Boterveen bij Dwingeloo die onlangs met succes een kort geding aanspanden om het spuiten van een lelieteler te voorkomen.

Franeker Regiodeal NW-Fryslân

22 juni

Wij waren wij bij een bijeenkomst voor Provincie, Wetterskip en gemeenten. Onderwerp: de vitale regio. In Programmalijn 3 aandacht voor circulaire landbouw en duurzame energie onder eigen regie. Een inspirerende bijeenkomst met uitwisseling van sterke ideeën. Wij vroegen aandacht voor de korte ketens, waterbeheer en bodemdaling.

Pride Walk Leeuwarden

2 juli

Een bonte stoet met regenboogvlaggen trekt door het centrum van Leeuwarden. Ieders liefde wordt uitbundig gevierd.. En fantastisch dat er zo veel jonge mensen meelopen.

Onze Statenfractie was met werkgroep Fryslân bij de Pride Walk 2023. Volgend jaar weer!

Regeneratieve boerderij Bodemzicht

23 juli

Op Bodemzicht is een levende, vitale bodem het uitgangspunt. 1500 m² levert voldoende gezond voedsel voor 100 huishoudens en 7 restaurants, waaronder restaurant De nieuwe Winkel, een veganistisch 2 sterrenrestaurant.

Historische tuinderij De Warmoes

2 augustus

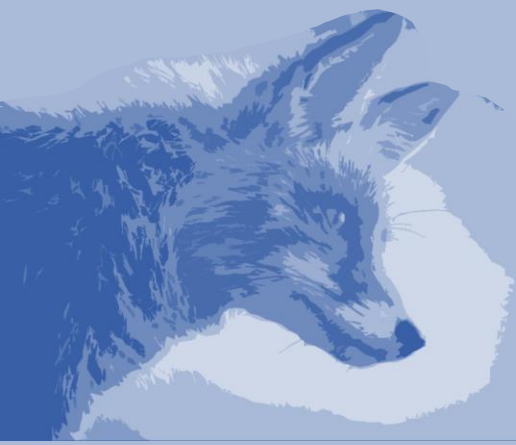
Voedsel produceren waar mensen wonen, werken en leven? Eeuwenlang verkochten boeren en tuinders in de regio. In De Warmoes kun je zien hoe stadslandbouw werkt: verbinding tussen producent en consument, eerlijke economie, eerlijke tuinbouw en aandacht voor dierenwelzijn.

Ús Hof

2 september

Op bezoek bij Ús Hof in Sibrandabuorren. We spraken met Michel Pauluis en Bregje Hamelynck die werken mét de natuur en mét de mienskip. Ús Hof werkt op basis van permacultuur en is georganiseerd als 'community supported agriculture' (CSA).

Reeënstichting Terschelling

7 september

Wij waren te gast bij Reeënstichting Terschelling. Jan M. Smit vertelde dat de populatie zich na een exponentiële groei in 2008 heeft gestabiliseerd. Dit blijkt uit trendanalyses. Reeën op Terschelling laten zien dat de natuur altijd weer naar een evenwicht toewerkt. Mooi werk van moeder natuur!

Bianca Harms van Trans-Plant Noord

14 september

Frederique Kosse sprak met Bianca Harms, lector Transformational Media aan NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Bianca Harms onderzoekt samen met collega's en studenten hoe je media en communicatie kunt inzetten om gezonder en duurzamer gedrag te stimuleren.

Projecten in het Waddengebied

15 september

Werkbezoek 'Waddenzee': we zijn geïnformeerd over projecten van Waddenfonds en Investeringskader Waddengebied: klimaatadaptieve landbouw op Terschelling (zilte teelten); vismigratie (o.a. Zwarte Haan); waterkerend kustlandschap en de noodzaak van een langetermijnvisie (zachte randen en circulaire dijkversterking).

Hegewiersterfild bij Harlingen

15 september

Het Hegewiersterfild tussen Harlingen en Kimswerd is een bijzonder vogelgebied. Vogels als de kluut, bergeend en kempaans vinden er rust en voedsel. Omdat het water brak is, groeien er zoutminnende planten zoals zeekraal, zeeaster en zilte schijnspurrie. Menno Brouwer en Frederique Kosse werden rondgeleid door gids Harrie Boon van Natuurmonumenten.

Energie van Thialf

15 september

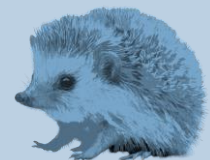
Provincie Fryslân is aandeelhouder van Thialf. Onze Statenfractie ging daarom op bezoek bij Thialf en we spraken met interim-directeur Minne Dolstra. Thialf is weliswaar van het gas af, maar blijft een grootverbruiker van energie. Maar met werkende zonnepanelen zijn er óók kansen op het gebied van duurzaamheid.

Bioregio Greidhoeke

20 september

In een bioregio gaan duurzame vormen van landbouw – biologisch, regeneratief, natuurinclusief – samen met gezonde voeding. Bureau Avalon voerde in opdracht van provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en enkele gemeentes een onderzoek uit: hoe kan de Greidhoeke – een gebied tussen Leeuwarden, Franeker en Sneek – een bioregio worden? Menno Brouwer en Frederique Kosse van de Statenfractie waren in Arum bij de presentatie van het onderzoek.

Symposium Dynamische Waddendelta

1 oktober

Klimaatadaptatie: het is niet de vraag óf maar hoe de Waddenkust verandert. Wij bezochten het Symposium Dynamische Waddendelta in Harlingen. Duidelijk is dat traditionele oplossingen, zoals alsmaar dijken verhogen met beton en en asfalt, op de lange termijn niet meer houdbaar zijn. Nodig is: herstel ecosystemen, *building with nature* en ruimte bieden aan natuur.

Blue City Rotterdam

4 oktober

Frederique Kosse was op werkbezoek in Blue City in Rotterdam. Managing director en medeoprichter Sabine Biesheuvel gaf een rondleiding door Blue City, een voormalige tropisch zwembad aan de Maas. Blue City is een plek waar lokale ondernemers en pioniers elkaar ontmoeten en inspireren. Doel: zero waste leven en future proof producten.

Fur Free Europe in Brussel

12 oktober

Menno Brouwer en Frederique Kosse waren in Brussel op werkbezoek bij de Europese fractie van Partij voor de Dieren. Daar woonden wij ook de hoorzitting over het burgerinitiatief Fur Free Europe bij. Europarlementariër Anja Hazekamp verwoordde het standpunt van Partij voor de Dieren luid en duidelijk: dieren fokken en doden vanwege hun vacht is barbaars, wreed en onnodig!

Eiwittransitie Van Hall Larenstein

30 oktober

We waren te gast bij Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden, waar de Friese Milieu Federatie een Groenlunch organiseerde. Onderwerp: eiwittransitie. Lector eiwittransitie Martina Sura besprak waarom eiwittransitie onvermijdelijk is. Diëtiste Paulien Kruiper legde uit hoe je kunt overstappen naar een (meer) plantaardig voedingspatroon.

Verkiezingsdebat Stellingwerf College

31 oktober

Een verkiezingsdebat in Lagerhuisstijl met politici en leerlingen van het Stellingwerf College in het Friese Oosterwolde. Menno Brouwer bracht de standpunten van Partij voor de Dieren naar voren. Onderwerpen: kernenergie, minimumloon, migratie en gokverslaving. Hier werd inhoudelijk, constructief en soms fel over gedebatteerd.

Franeker: planetarium en museum

1 november

Cultuur en wetenschap zijn van onschatbare waarde. In Franeker zijn beide verenigd in Museum Martena en het Eise Eisinga Planetarium. Onze Statenfractie was uitgenodigd voor een bezoek. Museumdirecteur Manon Borst en Planetariumdirecteur Adrie Warmenhoven verzorgden samen een rondleiding en het verleden kwam weer tot leven. Cultuur en wetenschap? Structureel steunen!

Bezoek Gendercafé

3 november

Vertegenwoordigers van het Gendercafé Leeuwarden waren te gast bij de Statenfractie in het Provinciehuis. Onderwerpen van gesprek: genderpoli in Fryslân en veiligheid. Helaas hebben veel personen die het Gendercafé bezoeken te maken met intimidatie en bedreiging, zowel thuis als op straat.

Paleis van Justitie - DINGtiid

4 november

We brachten een bezoek aan het Paleis van Justitie in Leeuwarden. Daar organiseerde DINGtiid, het adviesorgaan voor de Friese taal, twee lezingen over het gebruik van het Fries in de rechtspraak. Op papier lijkt het Fries in de rechtspraak goed geregeld; de praktijk blijkt weerbarstiger.

Debat Omrop Fryslân

5 november

Menno Brouwer ging bij Omrop Fryslân in debat over de volgende onderwerpen: stad versus platteland, natuur & milieu, landbouw en bestaanszekerheid. Volgens Menno moet het diervriendelijker, groener en socialer.

Klimaatmars Amsterdam

12 november

Geweldig en indrukwekkend: de Mars voor Klimaat en Rechtvaardigheid in Amsterdam. Ongelooflijk veel mensen die opkomen voor het klimaat en onze toekomst.. En wij waren er uiteraard bij!

Symposium Landschapsbiodiversiteit

16 november

Onze landschappen zijn de afgelopen jaren sneller en drastischer veranderd dan in alle eeuwen hiervoor. Wat we nodig hebben is een landbouw mét de natuur. Wij waren bij het Symposium Landschapsbiodiversiteit in Natuurmuseum Leeuwarden: lezingen over de weg naar een groene toekomst van onder andere Thomas Oudman en Land van Ons.

Debat Comenius Mariënborg

17 november

Menno Brouwer deed mee aan het debat op Comenius Mariënborg. Menno benadrukt dat de huidige migratie ook veroorzaakt wordt door klimaatverandering. Vanwege leefbaarheid moet de opwarming van de aarde beperkt worden tot 1,5 °C.

Debat Rode Loper Liwadders

18 november

Menno Brouwer deed mee aan een mooi inhoudelijk verkiezingsdebat in de Rode Hoed, georganiseerd door weekblad Liwadders. Onder leiding van Sietske Inberg spraken we over de Lelylijn, openbaar vervoer en mobiliteit; visie op woningbouw en verdeling van de ruimte; criminaliteit/ondermijning.

SDG-netwerk, Ús Freon en meer

22 november

We spraken met Jacqueline Hofstede en Govert Geldof over: energiehubs in Fryslân en Ús Freon; Sustainable Development Goals en het SDG-netwerk; het Programma Future Regions en het symposium juni 2024 in Leeuwarden; Gebiedswaarde Coöperatie Noord-Nederland en het Rijnlands model; Local4Local en Energie van Ons. Heel veel informatie met één gemene deler: initiatieven van onderop vanuit de gedachte van de commons.

FMF Groenlunch Matthias Olthaar

27 november

Matthias Olthaar, Lector Green Economics & Process Optimization bij NHL Stenden University deelde samen met Postgroei Nederland inzichten over de realisatie van de 'postgroei economie': een economie binnen de grenzen van onze planeet, met aandacht voor anderen én onszelf. Arbeid minder en consumptie fors meer belasten.

Wetsus

29 november

We waren op bezoek bij onderzoeksinstituut Wetsus waar milieutechnologen en bodemonderzoekers ons hebben bijgepraat over hergebruik van menselijke mest. Wat blijkt? Landbouw kan duurzaam, circulair en grondgebonden en dit kunnen we bereiken met mensenmest.

Rede fan Fryslân

30 November

De rede fan Fryslân werd dit jaar uitgesproken door Frans Weekers, secretaris-generaal van de Benelux Unie. Fryslân zou zichtbaarder kunnen zijn qua duurzame economische ontwikkeling dat punt volgens Weekers. Wij willen meer aandacht voor ecologie in relatie tot de energietransitie. Niet alleen Fryslân, maar in heel Nederland.

Bezoek Statenfractie PvdD Groningen

7 december

De Statenfractie Partij voor de Dieren Groningen bezocht deze week onze Statenfractie in Leeuwarden. Doel: kennismaking, kennis en ervaringen delen en samen optrekken op het gebied van de Waddenzee, ondersteuning van wildopvang, tegengaan van jacht en natuurlijk landbouwtransitie en natuurbescherming. Samen = veel sterker!

Takomst – SDGNetwerk Fryslân

12 december

We waren bij Takomst, een bijeenkomst voor burgers, ondernemers, politici, kunstenaars wetenschappers en burgerinitiatieven.

Sprekers o.a. Jacqueline Hofstede en Govert Geldof. De organisatie was in handen van SDG-Netwurk Fryslân. Onderwerpen: circulaire, democratische en energietransitie.

Contact en informatie

Wil je weten wat onze Statenfractie doet? Kijk op onze website of volg ons op LinkedIn, X, Instagram en/of Facebook!

Wil je kennismaken met de fractie, een vraag voorleggen of een kijkje achter de schermen nemen? Mail ons en maak een afspraak!

partijvoordedieren@fryslan.frl

Persberichten

27 april

[Bijdragen coalitieakkoord](#)

22 juni 2023

[Persbericht vragen verbod rechter gebruik bestrijdingsmiddelen](#)

26 juni 2023

[Persbericht motie hittestress weidedieren](#)

29 juni

[Persbericht Gefaseerde transitie landbouw](#)

Inbreng, vragen, moties & amendementen

Januari

[Vragen over afschot katten](#)

[Inbreng bij beleidsbrief Participatie](#)

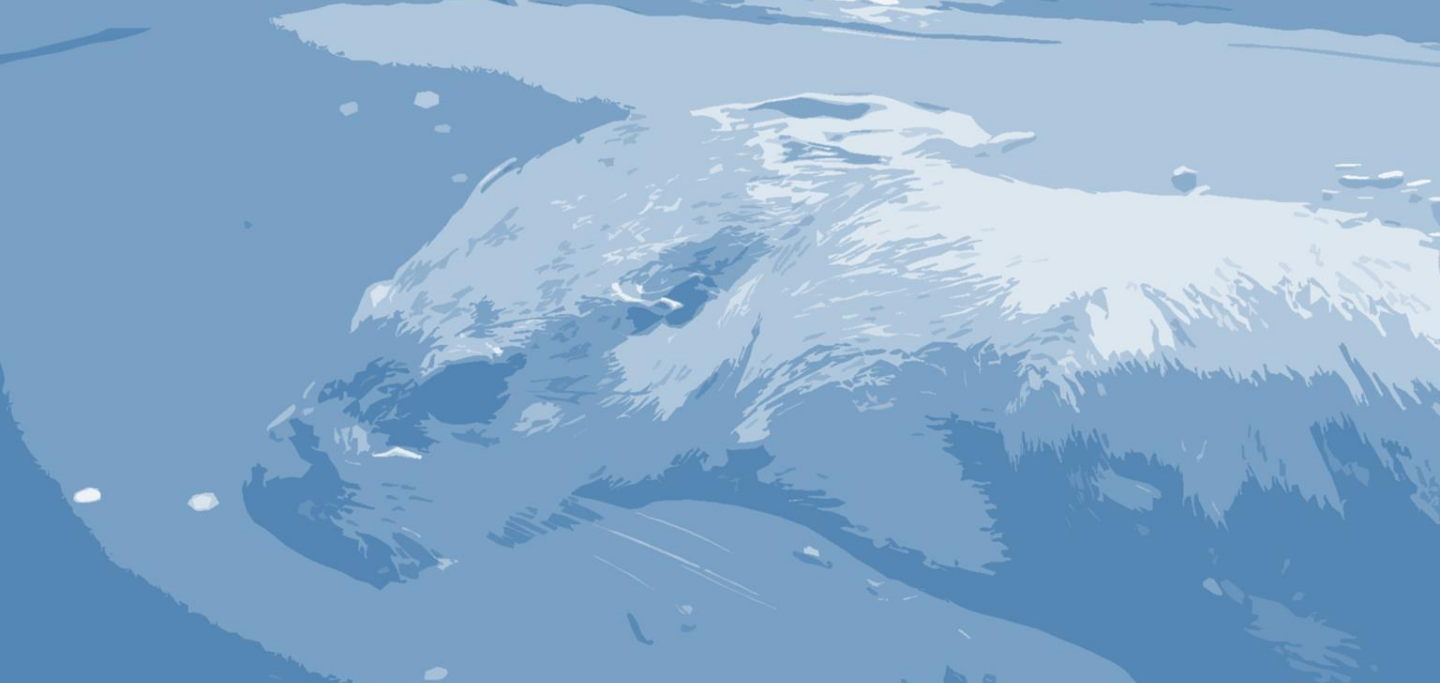
[Inbreng bij burgerparticipatie Windpark Fryslân](#)

Februari

[Vragen over uitspraken gedeputeerde landbouwonderzoek](#)

[Inbreng bij Holwerd aan Zee](#)

[Inbreng bij motie vreemd CDA Aerius](#)

April

Inbreng vorming coalitie

Mei

Inbreng Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG)

Motie Dierenwelzijn in FPLG

Motie Pachtbeleid in FPLG

Motie Beperken Innovatiebudgetten landbouw

Amendement Geen uitbreiding intensieve veehouderij

Juni

[Motie beperken innovatiebudgetten landbouw](#)

[Motie Te herzien pachtbeleid meenemen in uitwerking FPLG](#)

[Motie dierenwelzijn in Fries Programma Landelijk Gebied](#)

[Vragen over aanpak stikstofprobleem](#)

[Vragen over uitspraak rechter landbouwgif bollenteelt](#)

Juni

[Motie vreemd hittestress](#)

[Inbreng motie hittestress](#)

[Inbreng mislukt coalitieakkoord](#)

[Motie dierenwelzijn in FPLG](#)

[Motie herzien pachtbeleid in FPLG](#)

[Motie beperken innovatiebudgetten landbouw](#)

[Amendement geen nieuwe veehouderij](#)

[Vragen aanpak stikstofprobleem](#)

[Vragen uitspraak rechtbank gif bollenteelt](#)

Juli

[Motie ruimhartige regeling code-roodgevallen](#)

[Motie voorkomen afwentelen funderingsschade](#)

[Inbreng bij funderingsschade](#)

[Inbreng coalitieakkoord](#)

September

[Vragen waterkwaliteit](#)

[Inbreng motie vreemd CDA zonneparken](#)

[Inbreng NRK-rapport](#)

Oktober

[Inbreng motie natuurinclusief bouwen](#)

[Inbreng vragen over vakantieparken](#)

November

[Vragen economische impactanalyse](#)

[Motie wildopvang](#)

[Inbreng Begroting 2024](#)

December

[Motie leven met de wolf](#)

[Inbreng motie vreemd KRW GL](#)

Statenfractie
Partij voor de Dieren
Fryslân

